

GEBRE ALS VIDRES

Antoni Vidal Ferrando

Reconec d'entrada que sent un cert desassossec a l'hora de dir-hi la meua sobre aquesta nova aportació poètica d'Antoni Vidal. Primerament, perquè crítics i lectors el reconeixem com a mestre literari, la qual cosa implica aplom i també rigor a l'hora de referir-se als seus treballs. D'altra banda, és un dels meus autors de capçalera, com si diguéssim; vull dir que tenc a la vora i molt presents sempre els seus llibres, als que recorr assíduament quan la necessitat de llum empaita de debò. Per això i per allò, perquè és mestre meu i perquè en sap molt, moltíssim!, d'engrunar-nos sedosament amb la seva literatura, m'hi hauré de mirar prou si vull apropar-me al nivell d'exigència que transmeten tant ell com la seva obra.

I el primer que voldria dir és que Antoni Vidal Ferrando és autor d'una única obra que inicià, si les meves dades no m'enganyen, el 1986 amb la publicació dels poemaris "El brell dels dies" i "Racó de n'Aulet", i que no ha acabat, encara; es fa fent rigorosament cada dia. Una obra que se centra en l'home d'ara, en l'home que ell veu i viu i sent, i en tot allò que aquesta bestiola humana és capaç de crear, de recrear o d'anorrear. Una obra, en definitiva, que interpel·la constantment aquesta humanitat nostra hom diria que esgarrada i esmaperduda en ser capaç d'obrar prodigis i horrors amb la mateixa intensitat i proporció. Així, cada publicació que regularment ens ofereix Antoni vendria a ser una mena de capítol d'aquesta obra única inacabada. Que aquests capítols siguin en prosa o en vers; sota la forma de dietari o de novel·la, no té cap importància. Allò que compta és com fendeix en el cor i en l'ànima dels éssers que malden per viure i també de la naturalesa d'aquelles coses i objectes que abraçadabrament humanitzam. Allò que importa és la força amb què s'expressa; la saviesa que hi aplica; l'exigència amb què parla o escriu.

La segona prèvia que voldria fer abans de referir-me directament a "Gebre als vidres" és que Antoni Vidal Ferrando literàriament fa part, des del meu punt de vista, d'un mite. Del mite de Mondragó, una sort d'atmosfera carregada de sol i de saladina en la qual les ones contrabandegen amb els desitjos, els sentiments i les emocions dels homes i de les dones del redol sembrat de tenasses i pedra de Santanyí. Homes i dones que miren de no sucumbir a la voracitat dels temporals i a la magror de la terra a través de l'exercitació de la tendresa. Un mite que dissenyaren segurament sense voler Bernat Vidal i Tomàs i Blai Bonet, i al que Josep M. Llompart, sense ser d'allí, hi posà el batiport amb els seus "Poemes de Mondragó".

Entrant en matèria, he de dir que la fragilitat que ens recorden el gebre i els vidres, que formen part del títol, esdevenen fortalesa i rotunditat a mesura que ens feim poemari endins. Fins i tot la innocència que sembla que transmetin ambdós elements, es torna doll de severitat i ràbia; de contundència i ferma. Hi trobarem extraordinàriament descrits els efectes de la mort d'un pare; el regust que deixen les pèrdues d'esperances. I a l'hora, ens sortiran al rescat del plany llavis seductors que ens transferiran el coratge necessari per no acceptar mai la derrota.

Hi ha espai, per tant, per acarar-nos sense profilàctics amb l'extinció d'allò que contenia substància emotiva i fins i tot a la monstruositat de la profanació dels nostres sepulcres. N'Antoni no ens amaga gens la creu de la vida, la poca agradositat dels suburbis de les ànimes en pena. Per això, pel poemari s'hi passegen com si fos el seu hàbitat natural tota mena de bèsties per millor reflectir les nostres pròpies febleses o misèries, al capdavant de les quals hi podríem posar una boa elegant i aclaparadora que tan aviat parla com besa.

Antoni Vidal Ferrando no dubta a atansar-se sense cap recança ni protecció a la terra calcinada per la devastació o de la destrucció provocada per la imperícia o la mala bava. I tanmateix no s'hi queda atordit per llepar-se les ferides: en haver-la cartografiada, en haver-la canada amb tota precisió, en surt per la senda de la bellesa que sap trobar entre tanta runa. Aquí es fa forta la força vidalferrandiana. I en l'eixida, prendrà quatre mots essencials, els posarà on cal i els correspon, i ens obrirà el panorama aviator de la perpetuïtat.

Antoni marxa poèticament amb pas ferm mirant els ulls de tot i els moviments precisos dels objectes i dels estats i els sentits de la ment. I mai de mai no es cansarà de cercar sempre. Mai no desesperarà tot i que, en ocasions,

Ni si m'obris les venes trobaria el que cerc.

La recerca constant i mantinguda com a projecte de vida, com a protecció per les escames de la vulgaritat.

Com que el poeta fa part, ja us ho he dit, del mite de Mondragó, a "Gebre als vidres" hi trobarem molta mar habitada per tota mena d'éssers, d'esperits i de voluntats d'alba després de nits inacabables d'incertesa. I, és clar, també hi trobarem l'illa, que tan aviat esdevé continent immens tot ple d'oportunitats com confinament. Així, ens toparem sempre seguit amb la humitat, amb la distància, amb la substància que caracteritzen les criatures de les illes; o de l'illa; o de la nostra illa.

“Gebre als vidres” també és un crit rebel ben fornit però en comptes d’incorporar l’agressivitat i la brutalitat a la seva bastida, Antoni Vidal hi aplica l’excel·lència. D’aquesta manera, com en les seves altres aportacions literàries, ens forneix de paisatges i de passatges morals, exigentment ètics, per contraposar-los a la insostenibilitat global que ens persegueix i que, com la boira, és una cosa que no és cosa però que per tot el món es posa.

No cal que digui que “Gebre als vidres” permet moltíssimes lectures perquè obre un fotimer de senders. Cada poema és una galàxia i cada vers un món instal·lats en un univers sense forats negres i on la matèria que l’ordena és un compost de seducció, bellesa i ètica a parts iguals.

Per començar a cloure aquest parlament, permeteu-me una referència personal. Mentre preparava la presentació d’aquests poemes d’Antoni Vidal em trobava enfeinat tot preparant la mobilització de passat demà diumenge a favor de la nostra parla catalana que, en aquests moments, és objecte d’una persecució tan brutal com innoble de part de les institucions públiques que, paradoxalment, tenen l’encomana legal de vetllar pel seu coneixement, ús, promoció i prestigi. En una de les relectures del poema d’aquest recull titulat “Fragment d’un text atribuït per alguns experts a Nostradamus” i en topar-me novament amb l’antepenúltim vers, que diu:

Seran temps de calàpets i de paper de vidre

em vaig demanar si aquest temps calamitós pronosticat per Antoni Vidal o Nostradamus no havia arribat; si ja no eren aquí, els dies dels calàpets i vidres damunt els papers dels justos.

D’aquesta sacsada o fagonada en va néixer una pensada: intentar, amb els versos que a mi més m’havien deixondit, interpel·lat, emocionat o enrabiats, i presos d’aquest i d’aquell poema, fer la trenta-sisena composició que fos la meua particular síntesi. Mirar de compondre harmònicament la selecció perquè em servís –i us servís– de far per navegar sense temença per aquesta mar esplèndida que crea “Gebre als vidres”.

Aquest poema-collage fa així:

Àvidament escric i perd el seny [per]

[aquesta] mar [que] ha esdevingut pura possessió,
preludi de l'onada que ens podrirà els cossos.

He vengut per no res, per un poema: [per dir]
[que] He lluitat per un poble sense urc ni violetes.

Cap sol no vol sortir damunt les seves tombes
que ha saquejat el vent amb una set tribal.

Tot allò que era bell ha esdevingut paisatge
d'escurçons: els seus ulls maten les papallones.

Hem estimat una illa inexistent, estones
i confins que ja són com a ànimes en pena.

Entre excessos de lírica i vells gossos famèlics
ja no queda ni l'eco del paradís perdut.

Molts de nosaltres ja no sabem conèixer
els motius de l'amor ni els motius de la guerra.

Ara aquest vent empeny les veles negres
d'implacables navilis cap a l'arrel del mal.

Plourà i cap magnitud humana i cant líric
no evitarà la còlera dels rius que no existeixen.

Vindran iguanes vives a saquejar les tombes.

Els versos que escrivim són un vaixell fantasma.
Són vísceres de peixos que espicassen els corbs.

Amb els meus, [que són] nòmades, vaig córrer les illes
del desig, els immensos territoris de l'ésser.

Recomanar-vos que llegiu "Gebre als vidres" em sembla un despropòsit, perquè cap escrit d'Antoni Vidal Ferrando ens podem permetre que ens passi per malla.

Gràcies, Antoni per no cansar-te de fornir-nos de la força necessària per no defallir mai. I gràcies a vosaltres per ser aquí i per llegir; i per sentir la poesia, ara mateix la d'Antoni Vidal Ferrando.

Jaume Mateu i Martí
Palma, Llibreria Quars, 23 de març de 2012